

ELS FRUITS

SABOROSOS

Josep Carner

INDEX

- BIOGRAFIA DE JOSEP CARNER PÀG. 2-3
- NOUCENTISME PÀG. 4-8
- ANÀLISI DEL TEXT PÀG. 9-14
- COMENTARIS DE TEXT PÀG. 15-18
- VOCABULARI PÀG. 19-23
- BIBLIOGRAFIA PÀG. 24

BIOGRAFIA

Carner i Puig-Oriol, Josep

Josep Carner fou un escriptor nascut a Barcelona l'any 1884, va morir a Brusel·les al 1970. Fill d'una família de la petita burgesia, lligada al periodisme catòlic i tradicional, destaca ben aviat per la seva precocitat i intel·ligència literària i es converteix en exemple viu dels ideals estètics del moment. La figura de Carner té tantes facetes que se'l pot considerar des de molts punts de vista diferents: com un dandi culte, elegant i refinat per oposició a la moda del decadentisme bohemí finisecular; però també com un seguidor de la tradició popularista i irònica del s. XVIII, o dels ideals catalanistes de la Lliga; o simplement com un escriptor dedicat a desvetllar tots els registres possibles de l'idioma per donar-li realment allò que una llengua moderna requereix. Amb Prat de la Riba, Ors i Fabra és un dels pilars de la nova Catalunya i el successor natural de Verdaguer i de Maragall.

Fou periodista, polític, poeta, narrador, dramaturg, traductor... s'interessa per tots els registres de l'activitat intel·lectual i en especial, per la literària. Des dels dotze anys col·labora en diversos diaris i revistes, publicà els primers escrits a «L'Aureneta» (1896). Aquest aprenentatge adolescent li serveix per iniciar-se dins els corrents dels Jocs Florals i Modernistes de moda.

A la universitat milità en el moviment catalanista, i es llicencià en dret (1902) i en filosofia i lletres (1904), amb només vint anys.

La seva evolució és molt ràpida, i aviat queda establerta la seva personalitat amb *Llibre dels poetes*, d'influència modernista, mostra ja la ironia que caracteritzarà la seva obra, (1904), *Primer llibre de sonets* (1905), *Segon llibre de sonets* (1907), però sobretot, amb *Els fruits saborosos* (1906). En aquesta obra queda dit que Carner serà el model de la nova concepció del món poètic noucentista. Té poc més de vint anys i ja ha guanyat molt premis als Jocs Florals, dirigeix revistes («Catalunya», «Empori», etc), col·laborà amb Pompeu Fabra a l'Institut d'Estudis Catalans, i és redactor de «La Veu de Catalunya» (fidel a Prat de la Riba fins a la mort d'aquest). Col·laborà a publicacions molt diverses («La Publicitat», etc), i dirigeix editorials. Els seus llibres són ja llegits, amb aprovació i admiració, pels escriptors de les generacions anteriors (Maragall, Miquel de Sants Oliver, Costa i Llobera), i els seus contemporanis el segueixen amb avidesa perquè hi troben el mateix to àgil i alegre d'alta qualitat que també els enlluerna al *Glosari* d'Eugeni d'Ors. Tots aquests recursos, sumats a la seva extraordinària capacitat mètrica, i a la seva gràcia profundament humana, li valen des de molt jove el sobrenom de Príncep dels poetes, acceptat de manera unànime pels seus contemporanis.

En *Verger de les galanies* (1911) creà un nou estil de poesia amorosa. I després de *Les Monjoies* (1912), publicà *La paraula en el vent* (1914), *Auques i ventalls* (1914), *Bella terra, bella gent* (1918) i *L'oreig entre les canyes* (1920). Fora de Catalunya, la seva poesia es concentrà en el record. *La inútil ofrena* (1924), *El cor quiet* (1925), *El veire encantat* (1933) i *La primavera al poblet* (1935) són una creació constant de llenguatge i una transfiguració del seu món, esdevenint clàssic.

El 1921 ingressà en la carrera consular, i passà a la diplomàtica, la qual cosa l'allunyà en part de la vida catalana.

Durant la guerra civil es posà al costat de la República i romangué a Brussel·les. El 1939 s'exilià a Mèxic, on fou professor universitari. De tornada a Brussel·les (1945), fou professor a la Universitat Lliure i al Col·legi d'Europa de Bruges; i, a Londres (1945–47), membre del Consell Nacional de Catalunya a l'exili.

Després de la guerra civil, publicà *Nabí* (1941), i continuà la revisió de l'obra poètica amb *Paliers* (1950), *Llunyania* (1952) i *Arbres* (1953). Les Obres completes, *Poesia* (1957), totalment revisades, inclouen el recull inèdit, *Absència*. En *El tomb de l'any* (1966) insisteix en el paisatge i en l'enyorança.

També publicà teatre: *Canigó* (1910), *El giravolt de maig* (1928), la llegenda mexicana, *El ben cofat i l'altre* (1951), i *Cop de vent* (1966). I en prosa: *L'idil·li dels nyanyos* (1903), *Deu rondalles de Jesús infant* (1904), *La malvestat d'Oriana* (1910), etc, i diversos reculls d'articles (Les planetes del verdum, 1918; Les bonhomies, 1925; i Tres estels i un ròssec, 1927).

Carner fou un gran traductor: Dickens, Shakespeare, Twain, Arnold Bennett, Villiers de l'Isle Adam, Musset, Lafontaine, Defoe, Carroll i l'antologia de poesia xinesa *Lluna i llanterna* (1935). El 1985 es publicaren els seus escrits d'exili: *Prosa de l'exili* (1939–62).

EL NOUCENTISME

CONTEXT HISTÒRIC I SOCIAL DEL NOUCENTISME

El segle XX és un segle de grans canvis deguts a les circumstàncies heretades del segle anterior, que suposen una transformació constant i radical de les corrents ideològiques i de les tendències artístiques. Tots aquests fets es veuen reflectits en el autors de l'època i poc a poc, la societat es va tancant en un materialisme, que desprecia els valors humanistes com a conseqüència del progrés tècnic i científic, i que desemboca en un obsessiu consumisme.

És durant aquesta època que sorgeixen tots els moviments obrers, això és degut a les pèssimes condicions de treball en que es veuen sotmesos els treballadors. Predomina un estat de crisi i de malestar social que porta a l'individu a la reflexió i l'anàlisi del seu món interior. L'home posa en dubte tot el que sap i decubreix que no te res a on agafar-se.

Pel que fa a l'Art i la Literatura , aquesta es troba carregada de símbols, de sensacions amagades i d'expressions individuals que dificulten la comprensió del lector. La corrent que predomina durant aquesta època, primer el Modernisme i després el Noucentisme, es veu atapeït de tendències vanguardistes i surrealistes que tenen com a únic objectiu la crítica i denúncia als problemes socials.

A ESPANYA

Històricament, podem dividir l'època que abarca el Noucentisme, en diferents etapes polítiques:

- Primera etapa:

Aquest període abarca la monarquia parlamentària d'Alfons XIII, la dictadura de Primo de Rivera (1923–1930), la Segona República (1931–1936) i la Guerra Civil.

Amb el regnat d'Alfons XIII, Espanya viu moments d'inestabilitat i conflictes. La Burgesia ha acumulat diners a les zones més riques com Catalunya, i la classe obrera es troba en una lamentable situació de baixos salaris que fan sorgir l'esperit revolucionari.

Amb l'arribada de la Dictadura de Primo de Rivera, s'intenta solucionar els problemes del país, però no s'aconsegueix degut a la complexa vida política espanyola. Al 1931, els partits republicans, guanyen les eleccions establint així la Segona República, que veu frustrades les seves intencions de transformar la societat espanyola a causa dels enfrontaments ideològics. Aquests desemboquen en la Guerra Civil al 1936, que té com a fi la victòria dels nacionalistes al 1939.

- Segona etapa:

La segona etapa abarca tot el règim franquista. Al 1955 Espanya rep ajudes econòmiques dels Estats Units, i entra a formar part de la ONU. El país millora el nivell de vida però la taxa d'atur s'eleva.

Cap al 1960 hi ha un gran desenvolupament econòmic produït per la incipient indústria, per aquest motiu l'atur disminueix. Aquest desenvolupament coincideix amb els darrers anys del franquisme.

- Tercera etapa:

Una vegada Franco a mort, s'inicia la reinstauració de la monarquia parlamentària que té com a monarca el rei Juan Carles I, i són legalitzats els partits polítics.

La reforma política es duu a terme amb el president socialiste Adolfo Suárez.

A CATALUNYA

A Catalunya, a igual que a la resta d'Europa, es van donar una sèrie de canvis durant el segle XX, alguns d'aquests foren:

- La introducció de la tecnologia i la ciència que van canviar el tipus de vida quotidiana
- Es van introduir els transports ràpids.
- Les comunicacions per ones
- Els sistemes d'informació o reproducció.
- La higiene i la medicina preventiva que comporten una baixada de la taxa de mortalitat.
- La generalització dels serveis educatius i sanitaris.
- Beneficis socials (pensions i vacances).
- La producció consumista, és a dir, la creació de supermercats.

Tots aquests canvis es porten a terme amb la fi de construir una Catalunya-ideal.

Durant aquest segle, Catalunya experimenta una evolució diferent que la resta d'Espanya degut a la indústria tèxtil catalana. Això fa sorgir les primeres tendències catalanistes que volen aconseguir una millora de les seves condicions vers la resta de l'Estat Espanyol.

Es llavors quan la Lliga Regionalista adquireix la seva màxima força política i en la que Prat de la Riba i Francesc Cambó són els polítics més destacats.

El Catalanisme d'aquest període s'interessa per trobar una ideologia nacionalista que esborri les diferències

entre les classes. La Mancomunitat de Catalunya es aprovada per les Corts de Madrid el 1919, és un organisme de gestió Autònoma que aglutina les quatre diputacions catalanes i que té com a primer president Prat de la Riba. Els serveis gestionats són de tipus culturals i socials. Al 1923 Catalunya pateix el Cop d'estat de Primo de Rivera que acaba amb aquests intents d'autogovern catalans, i que té com a conseqüència greu la repressió cultural i la prohibició de la llengua catalana.

CARACTERÍSTIQUES DEL NOUCENTISME CATALÀ

Coneixem per Noucentisme el moviment polític–cultural que es dona als Països Catalans durant el primer terç del segle XX (1906–1923). Les paraules Noucentista i Noucentisme van ser introduïdes per l'escriptor Eugeni d'Ors. Aquest terme fa referència al segle XX, al nou–cents, un segle que acabava de començar i que era usat com a sinònim de modernitat.

Aquest moviment tipifica les aspiracions dels nuclis més actius de la burgesia catalana, predica els seus interessos, i mitjançant la creació d'un complex sistema de signes lingüístic i iconogràfics formula models i projectes que contribueixen establint pautes de comportament social que possibilitaran una acció reformista. D'aquí podem treure la conclusió que aquest és un corrent propi d'una sola classe, la burgesia.

PENSAMENT

Aquest nou corrent literari conserva alguns dels trets del Modernisme, però apareix com un atac per aquest. Pel que fa al pensament el noucentisme afirma la raó i l'intel·lecte per sobre del sentiment i de l'instint, proposa el principi de plaer enfront del principi de realitat, valora la laboriositat abans que el geni, es decanta més pel funcionalisme que pel decorativisme, resalta la rendibilitat, idealitza les contradiccions reals.

ESTÈTICA POÈTICA

Esteticament, el Noucentisme condemna el Romanticisme i exalta el Classicisme. Busca l'obra ben feta i la perfecció formal, una art que exemplifiqui quins han de ser els grans ideals de la vida comunitària.

CLASSICISME

Com acaben de dir els Noucentisme participa de les característiques del Classicisme que tenen com a tendència estètica:

- - Harmonia
 - Serenitat
 - Objectivitat
 - Valoració de la tradició
 - Academicisme
 - Disciplina
 - Rigor
 - Rebuig de les teories Romàntiques de la inspiració
 - Originalitat
 - Espontaneïtat
 - Acceptació de la teoria de la imitació

ROCOCÓ

També segueix les característiques del Rococó, corrent propi del segle XVIII, que són les següents:

-
- Racionalisme
- Recerca de la intimitat
- Exquisidesa
- Refinament
- Gust per les formes gracioses i lleugeres
- Frivolitat
- Fina ironia
- Formes breus en poesia
- Valoració de la vida quotidiana
- Idealisme pastoral

CARACTERÍSTIQUES PRÒPIES

- La mesura humana
- La valoració de les coses menudes
- Reducció intencionada de l'ésser humà i de la naturalesa
- Sútil sàtira
- Objectivitat
- Interès per la tradició poètica tradicional, per la poesia clàssica europea i per la poesia trobadoresca.
- Perocupació formal i recerca d'un llenguatge clar i precís.
- Recerca de noves metàfores i imatges poètiques, amb la qual cosa valoren la poesia xinesa i japonesa.
- CIVILITAT: Davant del conflicte home-natura es decanten a favor de l'humanisme. La natura és contemplada en el seu aspecte benigne, maternal i reduïda a escala humana. Fa una exaltació de tot allò que és artificial, sofisticat, de l'progress, de les maneres civilitzades en contra de les espontànies.
- NACIONALISME: Continuació de l'esperit de recuperació nacional inicial en la Renaixença. Pretén buscar una orientació nacional vers Europa, té gran interès vers la cultura popular catalana identificada com una expressió nacional genuïna.
- MEDITERRANISME: Es sent un interès especial per les terres del Mediterrani i sobretot per la Grècia i Roma clàssiques.

ALTRES GÈNERES LITERARIS

ASSAIG: És el gènere predilecte dels noucentistes, que els hi servirà com a mitjà de difusió dels valors racionals. L'estètica que utilitzen és més aviat sistemàtica amb creacions literàries breus, concisa, associativa, de temàtica diversa i sovint apareguda en forma de glosa o d'articles publicats en premsa diària.

NOVEL·LA I TEATRE: Aquests dos gèneres literaris són desterrats durant l'època Noucentista. Predomina una corrent anomenada ruralisme. Les novel·les apareixeran en forma d'exercicis antinovel·lescos, o de narracions curtes. D'altra banda, el teatre era molt poc utilitzat, i no es tenien en compte les possibilitats que oferia com a mitjà de difusió.

LA FI DEL NOUCENTISME

La fi del Noucentisme ve de la mà de la mort de Prat de la Riba, de la crisi polític-econòmica, produïda arran de les despeses de la Gran Guerra.

La dictadura de Primo de Rivera al 1923 desmantella la Mancomunitat i adopta unes mesures restrictives contra Catalunya.

És difícil establir la final d'aquest corrent, però podem dir que després de la Guerra Civil, encara és viu en el àmbits artístics.

ANÀLISI DEL TEXT

Troblem com a característica general de tots els poemes, la seva breu durada.

• Com les maduixes

- Harmonia: *La que s'encanta davant una claror i va creixent tràquil·la i en admiració*
- Serenor: *Li plau la corretjo-la i aquell hervei tan fi, i creu que el cel s'acaba darrera del jardí. ; Pandara sempre ha vist el cel asserenat; ignora la gropada i el xiscle de les bruixes*
- Valoració de les coses menudes: *La néta més petita; belluga l'aire ombres lleugeres*
- Metàfores: *El món, en meravelles i jocs atrafegat, és petit i vermell i fresc com les maduixes.*
- Gust per les formes gracioses: *cull ara les maduixes arrupides, tintat de rosa el capciró dels dits.*
- Exquisidesa: *Pandara s'enrojola, treballa, s'extasia: si n'ha trobat més d'una, aixeca els ulls i riu.*

• Aglae i les taronges

- Metàfora: *al lluny sent les germanes com ocellada al vent.*
- Valoració de la tradició: *Aglae, sota un bell taronger deturada; Ella dansava i reia tot just casada amb Drias.*
- Refinament: *Mossega uun fruit i acluca els ulls com una morta*
- Idealisme pastoral: Tot el poema segueix l'estructura de la poesia pastoral, és a dir, un home es casa amb una pastora i l'acció es desencadena a la muntanya.
- Imatges poètiques: *i veu la piadosa taronja que fou bella.*

• Els albercocs i les petites collidores

- Valoració de la vida quotidiana: *Però l'hivern arriba, i vora el foc rabent sentim a la teulada ballar teules i vent.*
- Gust per les formes gracioses i lleugeres: *ens porta, riolera, quan cau la neu a flocs....*
- Espontaneïtat: *Amiga, jo no sé...; Oh Iris, prou m'agrada....*
- Refinament: *fent festa a la dolcesa que em raja boca endins.*

• La poma escollida

- Valoració per les coses menudes: *Alidé s'ha fet vella i Lamon és vellet, i, més menuts i blancs, s'estan sempre a la vora. Ara que són al llit, els besa el solellet.*
- Metàfora: *i et tinc a vora meu com la poma escollida.*
- Recerca de la intimitat: *Que hi fa d'anar caient, si ens ne duem l'amor?.*
- Refinament: *I no et sabia péixer com en el temps florit ni fondre't l'enyorança dels dies que s'escolen.*
- La mesura humana: *Oh Lamon, perquè em sé tan vella i tan corbada i sempre sec, i envejo les nores treballant.*

• Les peres juvenetes

- Metàfora: voluble com l'amor

- Espontaneïtat: ¡Ai la petita Ixena, voluble com l'amor; serrell del teu candor!.
- Gust per les formes gracioses i lleugeres: i ta rialla dins d'un raig de sol se'n va.
- Valoració per les coses menudes: ...les albes roses i els branquillons d'abril.
- Imatges poètiques: I quan el cel és d'or i...; ¡Ah si les albes roses...; que les primeres peres que es fan acolorades.
- Refinament: sents una esgarripança del goig d'ésser vivent,
- La mesura humana: dessota les pestanyes, serrell del teu candor!.

• Les figues matinals

- Serenor: *Però ja visc tranquil·la, no m'he de turmentar.*
- Valoració de les coses menudes: *Cada dia al jardí me'n vinc de matinet; ...ara prenc un glopet.*
- Harmonia: *I em besa l'aire, sense cap fressa ni cap flama,*
- Imatge poètica (personificació): *les fulles parlotegen i alegren el camí.; ...la font gorgola enamorada,*
- Valoració de la vida quotifiana: *Cada dia al jardí me'n vinc de matinet*

• Agavé i les castanyes

- Valoració per les coses menudes: *...i en va menjant les miques; I les passades hores com van tornant-se xiques.,*
- Imatges poètiques: *Té una blancor molt trista, com mig esgroguissada, i, en els cabells, comença l'argent a tremolar.*
- Espontaneïtat: *...quin fred mortal!; tan dolça de mirar!*

• Les magranes flamejants

- Mediterranisme: Al llarg del poema es fa referència a déus i a conceptes pròpis dels grecs: – *Oh Hera, gran deesa, atén-me, cor a cor, abans que Zeus recaprin tes flaires exquisides*
- Exquisidesa: *Alcides, en collir-me, en els braços meus digué que eren una garlanda d'amor, tota florida.*
- Valoració de les coses menudes: *quan queien flors dels arbres que el ventijol depara*
- Serenor: *Car t'és plaent de veure, les suaus brandades.*

• Les gracioses ametlles

- Espontaneïtat: –*Oh quin bell seny, amics!*
- Serenor: –*Dàveu al cel oh flors de joia i de tendresa...; Les fulles cauen tot besant la llum serena*
- Refinament: *...i parlen un finíssim capvespre de tardor: –És dolç el nostre amor i ja no vol fadigues.*
- Metàfora: El nostre encant només l'heu respirat un dia com la florida inútil que escampa l'ametller-.; (personificació) *I avui encara sou plaents per als amics, ametlles duradores, ametlles delicades que amaguen les blancors una mica arrugades en els vostres velluts suaus i fredolics.*

• Les prunes d'or

- Serenor: *Aglaia seu a l'ombra de la prunera vella; I l'arbre, que amb un lleu serpejant de branques sembla oferir-nos l'or...*
- Idealisme pastoral: L'acció del poema es desenvolupa en el camp, prop d'una prunera: *L'agost com es rebolca, tot sol, damunt del camp!; Aglaia seu a l'ombra de la prunera vella. Reullen delitoses, endins, les prunes d'or.*
- Metàfora: *Les prunes d'or a Aglaia reullen temptadores*

• Les cireres ingènues

- Gust per les formes gracioses: *la mare, penjarelles de foc posa en senalla, i vora seu convoca els cants i la batalla: – Per al qui vingui tot seguit hi ha dos penjolls.– ; I criden els infants en blanca volior, i canten, i s'empaiten dellà de les passeres.*
- Serenor: *un dia clar de Juny, obert de bat a bat; hi ha flors a cada marge i el cel és innocent; la pols mateixa, cuan es mou, és resplendent.*
- Espontaneïtat: *– Per al qui vingui tot seguit hi ha dos penjolls.– . ; La mare el va collir, l'alçà la llum del dia i el féu, contra el cor lloat i beneït: – L'un vol la vanitat, l'altre cerca de profit; el benaventurat és qui pren l'alegria.*

• Cal·lídia i els préssecs

- Metàfora: *ets tota com un dia d'agost que no vol crits.*
- Exquisidesa: *és més harmoniosa la teva perfecció, més graciosament arrodonida.*
- Valoració de les coses menudes: *El ventíjol s'adorm, ...*
- Civilitat: *Semblen els préssecs més rodons en els teus dits ; Quan alces el teu braç la fruita se't convida; ella obeeix tes ordres en veure que ets millor.*
- Valoració de la tradició: *El ventíjol s'adorm, les fulles són fermades, l'aigua reposa amb una claror que està sotjant És el típic i tradicional espai descrit en la poesia.*

• Les nous del berenar

- Valoració de les coses menudes: *una fonteta raja al peu de la Noguera*
- Metàfora: *I la noguera, a tots, els fa de mainadera.*
- Valoració de la vida quotidiana: *Allà van cada tarda a berenar els infants: ; Tu no, perquè en eixint de casa ha dit la mare:*
- Espontaneïtat: *No ho creguis– fa el menut– . Agafo el roc, veuríes.*
- Disciplina: Versos 6 a 10. En menut demana picar les seves nous, i el seu germà gran li diu que no, ja que la seva mare li ho havia prohibit.
- Gust per les formes gracioses: *Quan pensa de picar la nou, es pica el dit.*

• Les serves endreçades

- Valoració per les coses menudes: *–Ja a mi m'escau el raconet; Oh la velleta, per morts i morts compassada!.*
- Imatges poètiques, ús d'un llenguatge clar i precís: *A la polida cambra que fa una aroma d'herbes, i és blanca, amb una imatge que ve del temps antic.*

• Les llimones casolanes

- Valoració de la vida quotidiana: *El dinar es cou, es veu lluir la roba estesa*
- Recerca de la intimitat: *damunt sa cara es mou i l'j'omple de besades i li fa cloure els ulls, repòs de tant d'esment.*
- Metàfora: *el raig de la llimno, la mel del romaní.*
- Espontaneïtat: *Llavores, arrambant–se al mur i amb passes lleus, amb una revolada cruel i una amorosa....*
- Gust per les formes gracioses: *on juguen aires, núvols, solcant un blau camí...*

• Els codonys tardorals

- Metàfora : *ta promesa (...) és com el tany que es gronxa en l'aire del matí.*

- Objectivitat i valoració de la vida quotidiana: *I l'altre amic que deia: Quan fina tot esclat, nosaltres rondinem, esgarriant les passes, i flagel·lem el dia amb folles amenaces,*
- Reducció intencionada de l'ésser humà: *elles es tornen malgirbades; nosaltres rondinem, esgarriant les passes...*
- Imatges poètiques: en tot moment comparen les dones velles amb el codony, és a dir, que prenen el codony com a imatge de la dona gran.

• Eglé i la síndria

- Gust per les formes gracioses: *i juguen a encalçar-se damunt els blats desfets; mouen gatzara, salten, comencen cantarelles;*
- Espontaneïtat: *–A mi! –fan les amigues cridant a la vegada. ; –No sigui la primera tallada de ningú!.*
- Valoració de les coses menudes: *La posat dessagnada fa tremolar l'herbeta. ; Diu que és Eglé, la dona del home tan petit.*
- Valoració de la tradició: Versos 1 a 6, és una escena típica de la poesia, unes dones juguen amb una síndria (en aquest cas, en altres pot ser un meló, o altres fruites), mentre berenen, i esperen els seus marits que són al poble.

• Els raïms immortals

- Serenor: *La mar és adormida, el cel és clar; melangies d'escumes i boirines damunt la pau de les blavors divines rellisquen lentes a no cap demà.*
- Mediterranisme: L'acció és desenvolupa és un escenari que podria ser del interior Mediterrani. *El poeta en el cim se sent cantar, i la vinya daurada que el sol banya a farbanals alegra la muntanya i en fi pendís cap a les ones va.*
- Valoració de la vida quotidiana: Reflexió sobre el pas del temps i la conseqüent pèrdua de la joventut: *La meva bellesa palpitant / tu te l'emmenes per la cabellera*
- Al llarg del poema trobem una comparació presentada en la segona estrofa entre el poeta i el raïm.

COMENTARIS DE TEXT

COM LES MADUIXES

En aquest poema, el poeta descriu l'acció de Pandara, una nena molt petita que cull, feliç, maduixes al jardí.

Podríem dir que el tema del poema és l'admiració i la nostàlgia del poeta per viure sense malícia ni dolor, un viure innocent i intens, saborós com els fruits que recull. En tots els seus poemes Carner ens descriu cadacuna de les fruites com un experiència nova.

Pel que fa a la seva estructura el poema es desenvolupa en vint-i-cinc versos sense divisió estròfica, majoritàriament alexandrins, excepte els versos nou i deu que són decasíl·labs i el vers dotze que és hexasíl·lab.

Les rimes són:

- Versos 1–6: AABCCB
- Versos 7–10, de rima encadenada: DEDE
- Versos 11–14: FgGF
- Versos 15–20: HHIIJJ
- Versos 21–25: KLKKLL

El poema comença explicant-nos d'una àvia que vol menjar maduixes, però no qualsevol maduixa, sinó que les vol collides per un infant. Això té el seu significat en el fet que la infantesa comporta la frescor de la vida humana en el seu inici.

Podem trobar una relació d'ingenuïtat i de puresa entre Pandara i la maduixa que contrasta amb la vellesa de l'àvia.

A partir d'aquesta introducció el poeta es centra en Pandara i remarca una admiració cap a la curta edat de la neta.

Després es centra més en la descripció dels gestos i accions de la nena que donen així una imatge espontània de Pandara, basada en una sensualitat pura i directa. Aquesta espontaneïtat pot semblar ingenua quan ens n'adonem que la nena creu que el món s'acaba darrera el jardí, és a dir, degut a la seva curta edat i a que té una felicitat pròpia d'aquesta no se n'adona de que el món va més enllà.

També es val de molts recursos per donant-se una imatge molt clara i nítida de les maduixes i del que suposen per Pandara i l'àvia.

La conclusió d'aquest poema la trobem en els dos últims versos, en els que podem deduir que, ja que el món de Pandara és el seu jardí, l'element principal de la seva vida són les maduixes.

Les característiques del noucentisme que trobem en aquest poema, a nivell formal, estan analitzades junt amb la resta de poemes en el punt tres.

LA POMA ESCOLLIDA

En aquest poema Lamon i Alidé es lamenten de les penalitats de la vellesa, però es consolen per l'amor que es tenen.

El tema principal que es desenvolupa al llarg de tot el poema és l'amor conjugal, dolç, serè que és consol suficient i únic de la nostalgia i els mals de la vellesa.

Pel que fa a l'estructura mètrica, el poema es desenvolupa en cinc estrofes d'alexandrins de rima consonant (ABAB), amb alternança de versos masculins i femenins en aquest ordre, menys en les dues últimes estrofes en les quals aquest ordre es veu alterat, quedant: FMFM.

Podem distingir tres parts:

- La primera en la que se'ns presenten els protagonistes que estan caracteritzats per la seva vellesa i on se'ns planteja el seu dolor
- Aquesta segona part està formada per la segona i tercera estrofa. En les quals, Lamon, interroga Alidé pel motiu del seu plor. Al que Alidé respon que el motiu del seu plor roman en els mals i mancances pròpies de la vellesa.
- En aquesta última part que la trobem representada per les dues darreres estrofes Lamon reconeix la seva trista situació, però troba el consol en l'amor mutu que es tenen.

Està escrit amb gran sensibilitat, que pot arribar a produir una certa emoció en el lector si és llegit amb deteniment.

Doncs descriu una realitat molt pròxima a totes les persones, ja que la vellesa és una etapa que tard o d'hora ens arriba a tothom.

En el transcurs del poema ens n'adonem que Alidé es troba vella externament i per aquest motiu es sent menuyspreada per les seves nores, més joves i treballadores que ella, no perquè ella no vulgui sinó perquè ella no pot. Tot i això interiorment es troba cansada i sense forces cosa que Lamon el seu marit li retorna fent-li honor a l'amor que es tenen.

En el rerefons d'aquestes estrofes hi trobem una de les característiques pròpies del moucentisme: l'acceptació de la teoria de la intimitat, la dona busca en el seu interior la causa de la seva tristesa.

ELS CODONYS TARDORALS

El poema tracta sobre dos amics que dialoguen sobre la pèrdua de les qualitats juvenils amb el pas dels anys. La vellesa esdevé lletjor, la nostalgia cruel, i el descontentament domina els homes, tot i això si es vola vida conjugal encara és agradable i feliç.

El tema és que amb el matrimoni amb el pas dels anys perd la passió inicial i ha de buscar altres aspectes de parella que le substitueixin. El poema és una incitació a retrobar el plaer de la companyia quan ha passat ja la joventut.

Pel que fa a la mètrica, el poema es troba dividit en quatre estrofes de versos alexandrins, de rima ABAB, CDCD amb alternança de versos femenins i masculins en aquest ordre, exceptuant-ne la tercera estrofa que té rima EFFE i la alternança de versos masculins i femenins de la forma MFFM.

A nivell formal trobem una característica poc pròpia de la poesia i dels versos que formen aquest llibre, com és un diàleg entre dos personatges amb una única intervenció de cadascun que ocupa dues estrofes, i que permet l'equilibri quantitatiu en quan a forma es refereix.

En aquest diàleg, el primer dels personatges tracta el tema de la joventut, el tema de la vellesa i de les dones plantejant-los com un problema al seu amic Ligea. Tot i això, observem en la seva intervenció, un cert to de despreci cap a la vellesa femenina.

En la resposta del seu amic Ligea, toca els temes de la vellesa, els homes, de la companyia i de la vida com a parella. Ligea té una visió més igualitària pel que fa a les conseqüències que comporta la vellesa tant en els homes com a les dones, és a dir, per a Ligea el matrimoni, sobretot en la vellesa, ha de ser de mútua comprensió.

Durant el transcurs del poema, les dones es veuen comparades amb el codony. Primer, s'estableix un paral·lelisme entre el fet de que els codonys siguin boteruts, malformats i lletjos, i el canvi esdevingut per la vellesa en les dones. Tot i això, Ligea, fa servir el mateix codony per establir un altre paral·lelisme, entre les dones, i la dolçor i olor pròpies del codony.

vocabulari

• Com les maduixes (pàg. 45)

- Corretjola (l. 15):
- Cossiró (l. 14): Cossi: Atuell gros, de forma de tronc de con, destinat principalment a fer la bugada.
- Gropada (l. 22): Grop: Nuvolada tempestuosa congriada sobtadament.

• Aglae i les taronges (pàg. 47)

- Bressa (l. 13): Bressar: Gronxar al bressol.
- Encalç (l. 3): Acció d'encalçar. 2.– Anar a l'encalç (d'algú o d'alguna cosa): Esforçar-se per

atrapar-lo.

- Lassa (l.20): Fatigat, cansat.
- Rec (l. 18): Canal de regatge.

• **Els albercocs i les petites collidores (pàg. 49)**

• **La poma escollida (pàg. 51)**

- Balbs (l. 14): Que executa amb dificultat i imperfectament els moviments que li són propis.
- Escolen (l.10): Escolar: Sortir un líquid d'un recipient, d'un lloc, passant per un forat, un conducte, etc.
- Volt (l. 17): Contorn, circumferència o perímetre d'un lloc o d'una cosa.

• **Les peres jovenetes (pàg. 53)**

- Voluble (l.1): Mudable, inconstant.

• **Les figues matinals (pàg. 55)**

- Escomtre (l. 7): Atacar, venir abreviadament.
- Llambregades (l. 7): Veure amb un cop d'ull.
- Sacsó (l. 12): Plec que es fa en una peça de roba per escurçar-la i que permet allargar-la quan calgui. Qualsevol dels solcs que es fan als braços, a les cames...de les persones, de les criatures molt grasses.

• **Agavé i les castanyes (pàg. 57)**

- Rufagada (l. 12): Ventada violenta.
- Rulls (l. 15): Ble de cabells cargolat, naturalment o artificialment en espiral.

• **Les magranes flamejants (pàg. 59)**

- Anusar (l. 20): Relatiu o pertanyent a fer nusos
- Aürt (l. 10): Cop, topada brusca.
- Brandades (l. 5): Qualsevol de les oscil·lacions d'un cos que branda(flama)
- Brida (l. 28): Fre o mos del cavall, del mul, etc.
- Garlanda (l. 26): Cadena de flors, de fullatge trenat, que es penja com a adorn.
- Malastrugues (l. 13): Que té degradàcia, malaurat. Que porta degradàcia.
- Matronals (l. 6): Senyora de molt respecte. Dona molt voluminosa.
- Prest (l. 10): Aviat, tard o d'hora.
- Tàlem (l. 8): Llit nupcial
- Tremen (l. 6): Posar el filat per caçar i fer-hi acudir la pesca o la caça.

• **Les gracioses ametlles (pàg. 61)**

- Fadigues (l. 3): Dret que té el senyor directe de'adquirir la cosa, quan el senyor útil la traspassa a un altre per títol oneros.

• **Les prunes d'or (pàg. 63)**

- Aclivellar (l. 2): Dit de la superfície que s'esquerda formant una xarxa amb dibuixos característics.
- Bonior (l. 12): Remor sorda i contínua que mou una multitud de persones.
- Damnant (l. 18): Condemnat a les penes eternes.
- Frisosa (l. 14): Fortament impacient

- Impúdic (l. 24): Mancat de pudor, que ofèn el pudor.
- Redós (l. 11): Lloc on hom és a cobert del vent, de les injúries del temps.
- Reüllen (l. 9): Que miren de reüll
- Saonada (l. 5): Estat de la terra que ha arribat a la maduresa, a perfecció.
- Superbament (l. 18): Amb magnificència, d'una manera que imposa.

• Les cireres ingènues (pàg. 65)

- Hissada (l. 9): Hissar: Fer pujar enlaire alguna cosa estirant la corda de la qual penja.
- Penjarelles (l. 10): Cosa que penja.
- Senalla (l. 10): Cabàs d'espart o de palma, més ample de boca que de baix, quasi tan alt com ample de boca.
- Vímet (l. 13): Branca prima, llarga i flexible de la vimeteria i d'altres espècies de salze.

• Cal·lídia i els préssecs (pàg. 67)

- Fresses (l. 7): Fressa: soroll continuat, brogit.
- Saó (l. 20): Estat d'una cosa que ha arribat a maduresa, a perfecció, que ja té aptitud per a produir. 2. Avinentesa, ocasió, temps en què s'esdevé una cosa.
- Sotjant (l. 12): Sotjar: Observar, amb cautela o d'amagat, algú o alguna cosa estant amatent al que pugui esdevenir-se.

• Les nous del berenar (pàg. 69)

- Empara (l. 23): Protecció, defensa contra el perill. 2.– Retenció de béns per manament judicial.
- Escarafalleja (l. 24): Escarafalls: Demostracions exagerades, insinceres, de reprovació, de refús.
- Escarràs (l. 25): Estellicó (Estella petita). 2.– Penjoll de fruita. 3.– Persona que es carrega molta feina i a més pesada
- Rebec (l. 15): Dit d'una persona, especialment d'una criatura o d'un adolescent, que és difícil de governar pel seu geni, que el porta a plantar cara, a replicar, a no obeir, etc.
- Superbament (l. 17): Supèrbia: Excessiva estima de si mateix que es manifesta per una ostentació de la pròpia superioritat, amb menyspreu dels altres.

• Les serves endreçades (pàg. 71)

- Assaonar (l. 15): Efectuar totes les operacions d'acabament de pells o de cuirs adobats. 2. Assaonar la terra: Adobar.
- Candor (l. 6): Absència de malícia, sinceritat de qui no té res per a amagar.
- Compassada (l. 5): Compassar: Considerar, pesar, el que hom fa o diu, regular-ho amb tot rigor, com mesurant-ho.
- Curulla (l. 17): Ple a vessar.
- Endegueu (l. 4): Endreçar
- Endreç (l. 18): Manera com hom arranja o disposa alguna cosa, règim.
- Estatge (l. 6): Habitació, lloc on hom s'està.
- Fat (l. 17): Força impersonal, sovint divinitzada, que, a l'antiguitat, expressava la ineluctabilitat del futur, sia còsmic o, més sovint històric o personal.
- Heure (l. 11): Haver.

• Les llimones casolanes (pàg. 73)

- Dant (l. 13): donant
- Esparvilladament (l. 14):

- Solcant (l. 10): Solcar: Fer solcs en la terra. 2.– Fer ratlles a la manera de solcs.

• Els codonys tardorals (pàg. 75)

- Esgarriant (l. 10): Esgarriar-se: Perdre el camí, perdre's separant-se de la colla, del ramat, etc, de què formava part.
- Folles (l. 11): Foll: Boig.
- Gerda (l.2): Gerd: Gerdó: Infructescència comestible, vermella o groga, de la gerdera.
- Malgirbades (l. 5): Malforjat: Que duu roba que no li cau bé, mal feta, mal posada.
- Sorruts (l. 16): Sorrut: De natural tancat, poc tractable.
- Tany (l. 4): Brot que surt a la soca d'un arbre.
- Tediós (l. 7): Que causa tedi. Tedi: Molèstia causada per la continuïtat o repetició d'una cosa que no interessa.

• Eglé i la síndria (pàg. 77)

- Branda (l. 8): Brandar: Portar a la mà (una espasa o una altra arma) movent-la amenaçadorament. 2.– Estar animat d'un moviment oscil·latori, vibratori.
- Brivalls (l. 24): Home de la púrria, de la briva.
- Brolles (l. 17): Brolla: Formació vegetal més o menys densa on predominen arbusts i mates de fulla persistent i petita o bé molt esclarissada o nul·la.
- Closes (l. 31): Clos: Circuit, aïllat completament de l'exterior. Terreny clos destinat al pasturatge.
- Comare (l. 8): Padrina d'un infant amb relació als pares i el padrí. 2.– Veïna, especialment dona xerraire, xafardera.
- Gatzara (l. 5): Cridòria, brogit, amb què una colla de gent manifesta la seva alegria.
- Manyagues (l. 19): Manyaga: De condició suau, dòcil, no esquerp, mansuet. 2.– Carícia.
- Posta (l. 7): Lloc on hom es posa, especialment a l'aguait.
- Xacra (l. 20): Tara en la salut adquirida amb el temps.

• Els raïms immortals (pàg. 79)

- Austera (l. 9): Que implica rigidesa, sacrifici, rigor.
- Emmenes (l. 12): Emmenar: Menar.
- Farbalans (l. 3): Banda de roba, cosida per la part superior i deixada penjar, amb que hom adorna una faldilla, una cortina, etc.
- Garlandes (l. 35): Cadena de flors, de fullatge trenat, que hom penja com adorn.
- Pàmpols (l. 35): Fulla de cep.
- Pendís (l. 4): Terreny pendent, que fa baixada.
- Senectut (l. 20): Edat senil, vellesa.
- Trasmudant (l. 24): Trasmudar: Sofrir una alteració del color de la cara i de les faccions a causa d'una impressió forta.

BIBLIOGRAFIA

Diccionaris

- Institut d'Estudis Catalans
- Diccionari de la Llengua Catalana (Enciclopèdia Catalana)

Llibres de consulta

- Literatura 2º BUP

Ed. Magisterio Casals

Autors: S. Alonso Fernández, A. López Martínez, P. Lumbreras García, A. Pérez Tolón.

(Pàgines 340 a 347)

- Literatura Catalana 3er de BUP

Ed. Barcanova Tornaveu (Barcelona)

4ª Edició : 1989

Autors: Jaume Auferl i Antoni Serrà Campins

(Pàgines: 289 a 296)

- Història de la Literatura catalana amb textos 3er de BUP

Edicions 62 (Barcelona)

7ª Edició : juliol de 1979

Autors: Jaume Cabré, Joan F. Mira i Josep Palomero

(Pàgines 212 a 215)

- Història de la literatura catalana (Volum 2)

Edicions 62 S.A. Edicions Orbis S.A. (Barcelona 1984)

Autors: Joan Manuel Prado i Francesc Vallverdú

(Pàgines 153 a 164)

- Gran Enciclopèdia Catalana (Volum 6)

Segona Edició : juny del 1986

Desena reimpressió (actualitzada): maig del 1998

8

7